

451
[Obedientia Potentissimi Emanuelis Lusitaniæ
Regis ꝛc. per clarissimum Iuris. V. cōsultum Die-
ghum Pacettum Oratorem ad Iulium. II. Ponti-
Max. Anno Dñi. M. D. V. Pridie No. Iunii.]

PEriclem Atheniensem Oratorem illū
celeberrimum: in cuius labris posuisse
sedem Pitho memoratur: Beatissime
Pr. in quotanta eloquendi facultas/ tā
ta mouendis affectibus: uis fuit: ut nō loqui / aut
orare / sed ueteris comediæ testimonio / coruscare &
fulgura ciere crederetur: non solum timide ad di-
cendum processisse: sed quoties in publicum prodi-
ret / semper se nouis uotis obligasse proditū est Sol-
licitū uidelicet quo circūstantium fauore esset per-
oraturus. Quod si summus ille Orator: qui oratio-
nis fulgore mentes hominū penetrabat omniūq;
animis imperabat: de sui sermōis euentu tantū ue-
rebatur: Quid me facere oporteat? Quippe qui om-
nis oratoriæ facultatis expers / utpote homo pere-
grinus / in quo ne uestigium quidem Romanæ fa-
cundiæ appareat: & quod me magis mouet / apud
diuinam tuam maiestatem in seraphico throno sedē-
tem / apud sacratissimum hunc Senatū / apud uiros
summa autoritate / summa eruditione præcellētes:
de re etiā summa dicturus pcessi. Verum pericles
suam gentilitatē secutus / nostræ ignarus religiōis
suis diis uota faciebat. Ego uero Pont. Maxime.

cui deo/cui numini potius uota persoluam/q̄ tibi?
tibi inquam cœlestis aulae ianitor:tibi æternæ ui-
tæ clauigero : tibi indubitato Petri successori/ac ue-
rissimo Christi Vicario: tibi gregis tui pastori uigi-
lantissimo:tibi orthodoxæ fidei & catholicæ religi-
onis acerrimo defensori.

Magnanime Antistes/lux o clarissima mundi:
Cui pater omnipotens summi regnator olympi
Non dedit esse parem quemquam uirtute secunde
Adsis o felix Iuli/semperq; secundus
Tuo igitur adflatus numine sanctissime P̄ tua in-
spiratus deitate audiētior factus pulso iā timore se-
renissimi Regis nostri:filii tui deuotissimi Emanu-
elis mādata de diuina tua uocatōne/de īmenso ei⁹
ob tuū pōtificatū gaudio ac letitia: de sua erga te fi-
de obsequio & obseruantia paucis explicabo: ut si-
min⁹ elegātix laudē/saltē breuitatis grām meruis-
se uidear. Venimus itaq; Btissime p̄ exultātes tuæ
Sc̄titati obsequiū/obedientiāq; de more prestatuti
Venim⁹ ab extremis usq; Lusitaniæ finibus: salu-
tatū te xp̄ianorū oīm Pont. maximū. Venim⁹ san-
ctissimos pedes tuos osculatū: ac Iuliū sidus/nō gē-
tile ficticiūq; illud: sed uerū/sed augustū/ sed felix/
sed secundū/præsensq; christicolis numen adoratū
Venim⁹ tuæ beatitudini gratulatū Pont. maxime
Verū ita ut apud deum decet/ sentiendo copiosius
q̄ loquēdo: quum sacratissimus hic locus horrore:
tranquillo & pauore uenerabili uix eundē animū

2

præstet & uultum. Sed cuius nomine uenim⁹. Nō
dicā totius Lusitaniæ: nō dicā Serenissimi regis no
stri/ac deuotissimi filii tui: Nō dicā prudentissimi
iustissimi modestissimi/atq; inter primarios religio
nis xp̄iane & nr̄a ætate potentissimi principis: sed
(qđ nomē sat est) Emanuelis. Quid aut̄ quantūq;
portēdat Emanuel: Tu ipse nosti optime. P. beatif
sime qui uniuerso xp̄ianorum cœtui/ cūctis ortho
doxæ fidei cultoribus: & in primis ipsi Emanueli/
Emanuelē te præstas. De⁹ em̄ nr̄ es/ & assidue sem
perq; nobiscū uersaris. Qđ diuinitus de te uaticina
tū est. A ioue principiū musæ/ Iouis oīa plena. Qđ
si fortasse quispiā inreligiosus addubitet: nōne id
aperte tua insignia ostendūt? Quercū ioui optimo
maximo/prudētissima cōsecrauit ātiquitas: q; hæc
arbor alimēta hominib⁹ præbuerit/ ut qui solis glā
dibus uescerētur. Nos aut̄ populus tuus: Nos grex
tuus: Nos xp̄iani filii tui sub tuæ quercus umbra
tegimur/fouemur/ac securi recumbimus: Nos alio
quin famelici tuis glandibus saturamur/ tā diuina
Ambrosia/ tuo præciosissimo nectare nutrimur/ ali
murq; tuo fruimur numine/ tuo nutu/auraq; uiui
mus. Quantum autem anima ipsa corpore est præ
stantior: tantum diuina hæc tua & christicola quer
cus dialem illam gentilitiam excellit. Redit iam
Te Pont. maximo aurea ætas/ immo gemmea/ im
mo Seraphica/ & si quid præciosius esse potest
Romanum imperium nam te moderante Secūde

Iulia fert quercus nectar & Ambrosiam
Sed deficio iam Beatissime pater uel sola tuæ diuini-
tatis cōtemplatione/nec te ulterius prosequi ua-
leo:quoties enim a me tuarum laudum cumulus
cogitatur:uincor magnitudine:& redigor ad silen-
tium non ingratus uirtutibus:sed oppressus.
At rursus me reuocat Emanuel. Ille inquam tuus
Emanuel/ Ille Sanctitati tuæ addictissimus filius:
Ille diuini cultus obseruātissimus+ nos ad tuā bea-
titudinem destinauit:ut se suaq; omnia tibi manci-
paremus/ dicaremusk; neq; illa quidem uulgaria
& adsueta Pr̄ Sanctissime:Sed noua/& nunq̄ ante
hac/nec ab alio/nec alteri prestita tuæ tradim⁹ ma-
iestati. Nam ut cæteros Lusitanie Reges cum suis
gestis omittā:ut Lusitaniam ab ipsis de manu infi-
delium non sine sanguine recuperatam & ad uerū
dei cultū fidemq; reductam: ut pacato regno mox
arma ad Aphricā trāslata/ atq; inibi captas plures
ciuitates/ quarum expugnatione reddita est tandē
uniuersæ hispaniæ securitas:itercluso Aphricanorū
traiectu: ut cōtinuata deinceps bella/atq; ab Ema-
nuele nro auctas copias & præsidia p̄termittā: ut
etiam dei cultum: Nā quæ templa/ quæ delubra/
quæ oracula ille tu⁹ Emanuel operosissime extrux-
it sumptuosissime exornauit: religiosissime cōsecre-
auit: Quib⁹ passim occurrere licet:ut plurimorū in-
fidelium sanctū baptisma & contumacium extermi-
nationem:ut deniq; reliquas eius uirtutes/ quibus

3
domi/forisq; præfulget/ silentio præteream. Quid
q; Emanuelis sagaci industria/ largissimo impen-
dio/ cura propensiore/ uentis maria omnia uecti p
uarios casus/ per tot discrimina rerum/ in Indiam
usq; penetrauimus/ multis laboribus/ multis peri-
culis extant latis. Nec Indiam modo/Aethiopiãq;
sed Arabici quoq; ac Persicifinus maritimas oras/
rubriq; maris littora abrasimus: & uniuersum fere
orbem circumiuiimus. Quo effectum est: ut plerisq;
tam naualibus q̄ terrestribus proeliis/ non tamen
sine nostro sanguine confectis/ plura oppida/ plu-
res ciuitates/ plures nationes/ plures reges a nostris
ultro pacem exorauerint/ datis legibus parituri.
Quod re ipsa fidem accepit: nam munitissimas ar-
ces in maumeticæ sectæ pernitiem: & Christiane fi-
dei triumphum a nostris exstrui passi sunt/ tributa
etiã censumq; quotãnis pendentes. Plurimi quoq;
ad Christi fidem conuersi: nec priuati solum homi-
nes: sed integri etiam cum Regibus populi in no-
stram religionem adsciti sunt. Vt late iam sanctis-
simæ crucis signa prospiciantur: Emanuelisq; uexil-
lis cruce etiam insignitis ubiq; occurratur. Quinim-
mo & per uniuersa littora a nostris editæ cruces
Christum redemptorem prænuntiant. Adeo ut ne
ipsi quidem infideles/ nisi uexillis crucis quæ a no-
stris accipiunt/ prætensis audeant illa littora perna-
uigare. Ommitto/ quanta nos alacritate quidam
Indiæ christiani exceperint: quos diuturna sarrace

norum suppeditatione oppressos & longa iam de-
speratione a Christi fide pene excidentes nostrorum
confirmavit interuentus: qui etiam in communis
adorationis & fidei testimonium Regi Emanueli
Crucem dono miserunt: quam nos tibi adferimus
Beatissime Pater. Prætereo nobilissima atque celebra-
tissima emporia: Zofolam plurimi auri feracem
quæ Aethiopiã ab Asia descriminat: Quiloen insu-
lam longe ditissimã: ac sinus Arabici regnũ melin-
de. Trãseo Canenor: Coxi: Corilan/ in India: Quo-
rum reges & satrapes partim nobis fœdere iuncti/
partim tributarii effecti/ partim diciõni etiã fideiq;
nostræ addicti sunt. Quid quæ Mecã ipsam & perfidi
Maumeti sepulchrũ iam subimus: Visimus & di-
uum Thomam apostolum. Vt sperare christianis
liceat breui futuræ ut ois maumetica perfidia here-
sisq; aboleatur. Sanctissimumq; christi sepulchrũ/
quod nos æterna captiuitate liberauit: prohdolor
tanto tẽpore a canibus conculcatum: atque pessunda-
tum: longo uelut postliminio (Iulium modo sidus
adfulserit) in pristinam redeat libertatem atque ita
Christi fides in uniuersum orbem propagetur. Qd
ipsum Ioannes apostolus prædixit/ fore ut destrua-
tur repente saracenica Babilon. Et quo facilius id
fieri possit: potentissimo Christicolarum domino
præstẽ (quem uulgus præbyteræ Ioannem indi-
genæ Abassi uocant) iam enitimur/ speramusq; cõ-
iungi/ missis eo legatis: & oblato facillimo aditu. In

7
uenimus & pleraque alia non minus admiranda: Que
singula non modo referre/ sed ne animo quidem
concipere fas esset. Quæ omnia Beatissime Pater
tuus Emanuel uigilantissime simul ac sapientissi-
me uestigauit/ non laudis aut gloriæ ambitione/ non
fædo auaritiæ crimine illectus/ Sed flagrantissi-
mo nostræ religionis augendæ feruore ut Christi fi-
dem/ ac uerum dei cultum ampliaret. Sed iam re-
ceptui canamus. Video enim iam dudum hoc
Sanctissimam tuam maiestatem & amplissimum
hunc Senatam adfectare.

Accipe igitur Beatissime Pater Imprimis Emanue-
lem tuum: Accipe Lusitaniam tuam: neque Lusita-
niam dumtaxat/ sed Aphriæ quoque magnam par-
tem Accipe Aetiopiã/ atque immensam Indiæ uasti-
tatem: Accipe Oceanum ipsum/ licet indignantem/
nostro tamen remigio laceffitum/ confractumque:
Accipe tot illos sinus/ tot promontoria/ tot littora tot
Portus/ tot Insulas/ tot Oppida/ tot Vrbes/ tot Re-
ges/ tot numerosissimas nationes uno ueluti pugil-
lo inclusas/ ne rumoribus quidem nobis antea co-
gnitas: Accipe orientalem obedientiam tuis maio-
ribus incognitam/ tibi reseruatam/ amplissimam
quidem iam nunc/ Sed indies deo auspice amplio-
rem adfuturam: Accipe tandem orbem ipsum ter-
rarum. Quid orbem dixi? Immo terras alias/ aliud
mare/ alios orbem/ alia sidera. Vt fatidice illud de te
uerius exierit.

Iulius hic/hic est/diuum genus/aurea condet sæcu-
la qui rursus latio regnata per arua Saturno quō-
dam super & garamātas & Indos pferet Impium.
Hæc omnia tibi iam adfecta Beatissime. P. simul
secum dicat tuus Emanuel sincera fide/singulari
integritate/totaq; mente:hæc nos eius nomine de-
legati tuæ tradimus Beatitudini:cuius ut ueri Iesu
christi Vicarii/diuinos ac sanctissimos pedes oscu-
lamur/colimus/ueneranmur/Deum optimum/ma-
ximum/præcantes/ut te secundum felicemq; per-
petuo tueatur.

DIXI.